

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.23.2.2023

**Pani
Halina Szymańska
Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji
Rolnictwa**

ul. Poleczki 33
02-822 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/037 – Wsparcie rolnictwa ekologicznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie - Biuro Powiatowe w Białej Podlaskiej (dalej: BP ARiMR, BP lub Biuro), 21-500 Biała Podlaska, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 38.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Halina Szymańska – Prezes ARiMR, od 20 października 2020 r. Poprzednio, w okresie objętym kontrolą funkcję Prezesa ARiMR sprawowali: Tomasz Nowakowski, od 29 maja do 19 października 2020 r., który od 28 sierpnia 2019 r. do 29 maja 2020 r. pełnił obowiązki Prezesa oraz Maria Fajger, od 2 listopada 2017 r. do 27 sierpnia 2019 r. Kierownikiem Biura Powiatowego ARiMR w Białej Podlaskiej jest od 1 grudnia 2023 r. Paweł Stefaniuk (dalej: Kierownik Biura). Poprzednio funkcję tę pełnił Łukasz Chilczuk, od 16 lutego 2016 r. do 30 listopada 2023 r. (dalej: Były Kierownik BP lub były Kierownik Biura).
Zakres przedmiotowy kontroli	Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2023 (do 6 grudnia), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających związek z zakresem przedmiotowym kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Ewelina Baran-Chomiuk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/161/2023 z 18 października 2023 r. (akta kontroli str. 1-9)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Działania podejmowane przez BP ARiMR w latach 2019-2023 (do 6 grudnia) zapewniały prawidłową realizację zadań na rzecz wspierania rozwoju rolnictwa ekologicznego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 ³ . Pracownicy Biura realizujący te zadania posiadali doświadczenie i odpowiednią wiedzę potwierdzoną pozytywnymi wynikami egzaminów z procedur rejestracji i weryfikacji wniosków o udzielenie pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”. Analiza wniosków dotyczących przyznawania płatności ekologicznych wykazała, że w sposób prawidłowy stosowano zasady przyznawania pomocy finansowej określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętego PROW na lata 2014-2020 ⁴ .
---------------------	--

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: PROW lub PROW 2014-2020.

⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 1784, ze zm.

Decyzje o przyznaniu (lub odmowie) płatności ekologicznej spełniały wymogi określone w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵. Jednakże w przypadku siedmiu z ośmiu badanych decyzji w sprawach o przyznanie płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020 stwierdzono przekroczenie terminu ich wydania, określonego w art. 31 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach PROW na lata 2014-2020⁶. Decyzje te wydano po 1 marca roku następującego po złożeniu wniosku, a zwłoka wynosiła od 35 do 80 dni.

Odwołania od decyzji odmownych w zakresie płatności na rolnictwo ekologiczne były przekazywane do organu odwoławczego, tj. do Oddziału Regionalnego ARiMR⁷, zgodnie z art. 133 Kpa oraz wewnętrznymi procedurami Agencji dotyczącymi płatności (tj. w ciągu siedmiu dni od daty ich wpływu).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

Udzielanie pomocy finansowej na wsparcie rolnictwa ekologicznego

1. W okresie objętym kontrolą zadania dotyczące płatności rolnośrodowiskowych dla rolnictwa ekologicznego w ramach PROW 2014-2020 realizowało 12 pracowników zatrudnionych w Wydziale ds. Płatności Bezpośrednich i Pomocy Krajowej⁸ (dalej: Wydział). Nadzór nad prawidłową realizacją powierzonych im zadań sprawowali: Kierownik i zastępca Kierownika Biura oraz Naczelnik tego Wydziału.

Szczegółowe zadania pracowników, w tym odnoszące się do rolnictwa ekologicznego, zostały określone w przyjętych przez nich zakresach obowiązków (na rok 2022 w dniach od 1 do 7 lipca 2022 r., natomiast na rok 2023 w dniach: 12 kwietnia oraz od 13 do 17 lipca 2023 r.).

Były Kierownik BP wyjaśnił, że od 2018 r. wnioski o płatność na rolnictwo ekologiczne składane były elektronicznie a wprowadzanie wniosków, kontrole ich kompletności, kontrole administracyjne, wydawanie decyzji wykonywali pracownicy wyznaczeni przez Naczelnika Wydziału. Dodał, że nie ma możliwości, aby jeden pracownik wykonywał wszystkie te czynności (osoba, która wprowadza dany wniosek do systemu, nie może wykonywać kontroli kompletności, co wynika z zasady „drugiej pary oczu”).

(akta kontroli str. 4-8, 11, 17-18, 63)

Pracownicy zajmujący się obsługą spraw związanych z przyznawaniem pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo finansowe”, posiadali wykształcenie wyższe kierunkowe⁹ i zostali zatrudnieni w BP ARiMR w latach 2003-2008.

(akta kontroli str. 9, 16)

Do zadań wspólnych komórek organizacyjnych Centrali Agencji, oddziałów regionalnych i biur powiatowych, w zakresie ich działania należało określenie pracochłonności i wydajności pracy¹⁰. W latach 2019-2023 (do 6 grudnia) były

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm. (dalej: Kpa).

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 2298 (dalej: ustawa o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich).

⁷ Dalej: OR ARiMR.

⁸ Do 2023 r. Wydział nosił nazwę „Wydział Działalności Społecznych i Środowiskowych oraz Płatności Bezpośrednich”.

⁹ Spośród 12 zatrudnionych w Wydziale jedna osoba posiadała wykształcenie wyższe I stopnia licencjackie, pozostałe - II stopnia magisterskie, m.in. na kierunku matematyka finansowa, biologia środowiskowa, agrobiznes, rolnictwo.

¹⁰ Departament Zarządzania Zasobami Ludzkimi ARiMR, zgodnie z Regulaminem organizacyjnym (wprowadzonym zarządzeniami Prezesa ARiMR nr: 14/2019 z 13 lutego 2019 r., 93/2021 z 7 września 2021 r. oraz 30/2023 z 9 marca 2023 r., dalej: Regulamin organizacyjny), opracowywał wielkość zatrudnienia Centrali Agencji, oddziałów regionalnych i biur powiatowych oraz nadzór nad jej organizacją.

Kierownik Biura nie wnioskował do Dyrektora Lubelskiego OR ARiMR ani do Centrali ARiMR o zwiększenie zatrudnienia osób zajmujących się ww. działaniem. Jak wyjaśnił, sprawy zatrudnienia pracowników BP prowadzi Dyrektor Lubelskiego OR ARiMR i to on decyduje o etatach w danym biurze¹¹.

(akta kontroli str. 53, 59, 91-112)

Pracownicy obsługujący wnioski m.in. dotyczące płatności na rolnictwo ekologiczne, realizowali cykliczne szkolenia¹² z zakresu programów rolnośrodowiskowych¹³ oraz zdali egzaminy z procedur dotyczących płatności¹⁴ PROW 2014-2020. W latach 2019-2023 r. (do 6 grudnia) poszczególni pracownicy ukończyli łącznie od 18 do 22 szkoleń. Były Kierownik BP wyjaśnił, że pracownicy obsługujący działanie „Rolnictwo ekologiczne” powinni być zaznajomieni z obowiązującymi procedurami i instrukcjami, co potwierdzają zakończonym i zdany egzaminem z wynikiem pozytywnym.

(akta kontroli str. 12-15, 19-41, 59)

Pracownicy Biura Kontroli Wewnętrznej Lubelskiego OR ARiMR przeprowadzili w latach 2019-2023 (do 30 października) w BP jedną kontrolę (w dniach od 7 do 15 września 2021 r.) w zakresie prawidłowości postępowania pracowników biur powiatowych podczas weryfikacji wniosków o wstąpienie do toczącego się postępowania w sprawach o przyznanie płatności ekologicznej oraz rolnośrodowiskowo-klimatycznej. Zalecenia pokontrolne wydano w zakresie składanych wniosków rolnośrodowiskowych. Dotyczyły one: rzetelnego dokumentowania prowadzonych czynności w kartach weryfikacji, uzupełnienia oświadczenia o kontynuowaniu zobowiązania w polu przeznaczonym do wypełniania przez pracownika, dokonywania wpisów w oświadczeniu o kontynuowaniu zobowiązania w polu do wypełnienia przez pracownika, przestrzegania przepisów prawa a także wewnętrznych procedur i instrukcji w zakresie przyznawania pomocy finansowej. Zalecenia te zostały wykonane.

W latach 2019-2023 (do 30 października) działanie „Rolnictwo ekologiczne” realizowane w BP ARiMR oraz stan przygotowania Biura do obsługi tego działania nie były przedmiotem badania audytu wewnętrznego.

(akta kontroli str. 42-49, 59-60)

2. Działania informacyjne podejmowane przez BP ARiMR w zakresie promocji „Rolnictwa ekologicznego” prowadzone były głównie w terenie, podczas lokalnych wydarzeń (dożynki, festyny wiejskie)¹⁵, gdzie Biuro przygotowywało stanowiska promocyjno-informacyjne, a zainteresowani rolnicy mogli uzyskać stosowne informacje.

Były Kierownik Biura wyjaśnił, że na stronie internetowej oraz na portalu społecznościowym ARiMR zamieszczane były informacje o naborze/programie, czego efektem była znaczna liczba składanych wniosków. Dodał, że materiały informacyjne (m.in. ulotki) drukowane były centralnie i przekazywane Biurom, które nie ponosiły

¹¹ Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym, za prowadzenie spraw kadrowych, płacowych i socjalnych pracowników oddziałów regionalnych i podległych biur powiatowych odpowiadał Oddział Regionalny ARiMR.

¹² W formie e-learningu na wewnętrznej platformie szkoleniowej.

¹³ M.in. z zakresu: zasad przyznawania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej (PRSK) w ramach PROW 2014-2020 w 2019 r., zasad przyznawania płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020 w 2020 r., zasad obsługi wniosków o przyznanie płatności na rok 2021 w aplikacji eWniosek Plus, procedury wewnętrznej (KP-611-243-ARiMR/6/z) obowiązującej w 2021 r., zasad przyznawania płatności ekologicznych w ramach PROW 2014-2020 w 2022 r. i w 2023 r.

¹⁴ M.in. z zasad: przyznawania PRSK w ramach Wspólnej Polityki Rolnej w 2023 r., przyznawania płatności ekologicznej w 2023 r. i przyznawania płatności bezpośrednich w 2021 r.

¹⁵ W okresie objętym kontrolą m.in. podczas dożynek Powiatu Bialskiego w Drelowie (3 września 2023 r.), Bitwy Regionów w Piszczacu (11 czerwca 2023 r.), dożynek Powiatu Bialskiego w Rudnikach (4 września 2022 r.), dożynek gminnych w Sosnówce (21 sierpnia 2022 r.), I Kongresu Kół Gospodyń Wiejskich w Białej Podlaskiej (18 czerwca 2022 r.), dożynek gminno-parafialnych w Piszczacu (12 września 2021 r.), aukcji koni arabskich w Janowie Podlaskim (10-11 sierpnia 2019 r.), dożynek Powiatu Bialskiego w Wilczynie (1 września 2019 r.).

kosztów związanych z promocją¹⁶. Informacje dotyczące programów pomocowych, w tym „Rolnictwa ekologicznego” przekazywane były również poprzez Punkt Informacyjny funkcjonujący w Biurze.

(akta kontroli str. 53, 59, 63-64)

3. Do rejestracji, obsługi i analizowania wniosków w Biurze w okresie objętym kontrolą wykorzystywano cztery systemy informatyczne:

- system „ReD” („Rejestr kancelaryjny dokumentów”), przeznaczony do rejestracji wniosków i nadawania im numerów dokumentu i znaku sprawy,
- system „IACSplus”, wykorzystywany do przeprowadzenia kontroli wniosków (zgodności i kompletności¹⁷, administracyjnej¹⁸ i krzyżowej), posiadający opcję naliczania, zatwierdzania i wydawania decyzji, a także zlecenia płatności,
- ZSZiK (Zintegrowany System Zarządzania i Kontroli), pozwalający na weryfikację ewidencji producentów, manualne utworzenie sprawy, dołączenie dokumentów do sprawy, a także nadanie jej numeru,
- aplikację APEX (Oracle Application Express), realizującą obsługę wniosków dla pomocy de minimis i pomocy publicznej, z której pracownicy obsługujący składane wnioski mogli pozyskiwać dane i statusy złożonych spraw (w tym poziom wypłaty zaliczek – wydane/wstrzymane).

(akta kontroli str. 53-54, 60, 198-199, 220-221)

System umożliwiający składanie wniosków w formie elektronicznej (za pomocą aplikacji eWniosekPlus) uruchomiono wraz z rozpoczęciem kampanii pierwszorocznej w 2018 r. Załączniki do wniosku o przyznanie płatności składano poprzez aplikację w terminach wskazanych w poszczególnych kampaniach.

(akta kontroli str. 220)

Techniki manualne były stosowane przez pracowników w przypadku wprowadzania danych z planu działalności ekologicznej, danych z jednostek certyfikujących oraz z raportów z kontroli na miejscu w ramach innych płatności. Były Kierownik Biura wyjaśnił, że nie miało to wpływu na sprawność obsługi działania „Rolnictwo ekologiczne”.

(akta kontroli str. 63)

Poszczególne etapy obsługi wniosków określono w książkach procedur, zatwierdzanych przez Prezesa lub zastępcę Prezesa ARiMR. W okresie objętym kontrolą obowiązywało 17 wersji Książki Procedur KP-611-365- ARiMR „Rolnictwo ekologiczne” w ramach PROW 2014-2020, określającej m.in. tryb przyjmowania wniosków i zasady wprowadzania danych z wniosków do systemów informatycznych. Centrala ARiMR m.in. drogą mailową informowała OR ARiMR o zmianach określonych procedur. Oddziały Regionalne otrzymane materiały przekazywały do Biur Powiatowych.

(akta kontroli str. 59, 215-219)

W okresie objętym kontrolą nie wystąpiły problemy z terminową obsługą działania „Rolnictwo ekologiczne”. Były Kierownik BP nie zgłaszał propozycji zmian w obowiązujących procedurach do Prezesa ARiMR. W latach objętych kontrolą

¹⁶ Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym, za m.in. przygotowanie materiałów prasowych, nadzór nad budżetem oraz planowanie i przygotowania ARiMR do udziału w targach, (...) czy wydarzeniach promocyjno-informacyjnych odpowiadało Biuro Prasowe Centrali ARiMR.

¹⁷ Kontrola poprawności wprowadzonych danych podmiotowych i przedmiotowych (m.in. rok gospodarczy, cel złożenia wniosku, dane osobowe producenta, rodzaj płatności). System porównuje dane z ewidencją producentów w części dotyczącej danych osobowych, a w przypadku danych przedmiotowych na etapie kontroli kompletności, system sprawdza, czy zostały wypełnione wszystkie obowiązkowe pola „Wnioski w części dotyczącej działek ewidencyjnych i działek rolnych”.

¹⁸ Kontrola administracyjna zapobiega wypłacie wnioskodawcom/beneficjentom nienależnych środków z wykluczających się mechanizmów pomocowych.

obowiązywały m.in. zarządzenia Prezesa ARiMR nr: 124/2020 z 26 października 2020 r. w sprawie polityki antykorupcyjnej w ARiMR oraz nr 144/2023 z 17 października 2023 r. w sprawie wprowadzenia Kodeksu Etyki Pracowników ARiMR oraz polityki antykorupcyjnej w ARiMR.

Były Kierownik BP wyjaśnił, że okresie objętym kontrolą nie wystąpiły przypadki zaistnienia konfliktu interesów ani wyłączenia pracowników ze sprawy.

(akta kontroli str. 53-54, 60, 202)

4. W latach 2019-2022 w Biurze zarejestrowano 1965 wniosków o przyznanie płatności rolnośrodowiskowych w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”, z których:

- w kampanii w 2019 r. dotyczącej PROW 2014-2020, Biuro przyjęło 487 wniosków, z których 67 były pierwszorocznych, a 420 kontynuacyjnych. Po ich rozpatrzeniu wydano 483 decyzje i udzielono 7 896 523,24 zł dofinansowania (w tym 5 024 557,75 zł ze środków unijnych i 2 871 965,49 zł ze środków krajowych);
- w kampanii w 2020 r. Biuro przyjęło 475 wniosków, z których 115 było pierwszorocznych i 360 kontynuacyjnych. Po ich rozpatrzeniu wydano 474 decyzje i udzielono 7 757 178,16 zł dofinansowania (w tym 4 935 892,53 zł ze środków unijnych i 2 821 285,63 zł ze środków krajowych);
- w kampanii w 2021 r. Biuro przyjęło 493 wniosków, z których 101 było pierwszorocznych, a 392 kontynuacyjne. Po ich rozpatrzeniu wydano 492 decyzje i udzielono 10 145 759,73 zł dofinansowania (w tym 6 455 746,96 zł ze środków unijnych i 3 690 012,77 zł ze środków krajowych);
- w kampanii w 2022 r. Biuro przyjęło 510 wniosków, z których 114 było pierwszorocznych i 396 kontynuacyjnych. Po ich rozpatrzeniu wydano 506 decyzji i udzielono 10 424 654,11 zł dofinansowania (w tym 6 633 207,36 zł ze środków unijnych i 3 791 446,75 zł ze środków krajowych).

Średni czas wydawania decyzji wyniósł: 263 dni w kampanii w 2019 r., 253 dni w kampanii w 2020 r., 245 dni w kampanii w 2021 r. i 277 dni w kampanii w 2022 r.

(akta kontroli str. 206-213, 223-226)

Negatywnie rozpatrzono 12 wniosków (z tego w poszczególnych kampaniach z lat 2019–2022 było to odpowiednio: cztery, trzy¹⁹, jeden i cztery wnioski). Jak wyjaśnił były Kierownik BP, powodem wydania decyzji odmownych były ustalenia kontroli (administracyjnych i na miejscu), które wykazały nieprawidłowości np. dotyczące powierzchni działek czy też złożenie wniosku po terminie.

(akta kontroli str. 63, 205, 227)

W wyniku analizy ośmiu losowo wybranych spraw dotyczących działania „Rolnictwo ekologiczne” (po dwie z poszczególnych kampanii przeprowadzonych w latach 2019-2022) stwierdzono, że wnioski o przyznanie płatności zostały złożone w formie elektronicznej za pośrednictwem aplikacji eWniosekPlus dostępnej poprzez stronę internetową ARiMR. Badane wnioski złożono w terminach wskazanych w poszczególnych kampaniach, zawierały one wymagane dane a wnioskodawcy spełniali wstępne warunki ubiegania się o płatność rolnośrodowiskową, tj. posiadali nadany numer identyfikacyjny producenta rolnego, użytki rolne o powierzchni co najmniej 1 ha, realizowali 5-letnie zobowiązanie ekologiczne oraz spełniali warunki przyznania płatności ekologicznej w ramach określonego pakietu lub ich wariantów.

¹⁹ Kierownik Biura wyjaśnił, że różnica pomiędzy ilością wniosków a liczbą decyzji, wynika z kwalifikowania wniosków z decyzją odmowną jako wniosków z obsługą zakończoną.

Wnioski poddawano kontroli administracyjnej (minimum jednokrotnie, a w przypadku spraw skomplikowanych – dwu i trzykrotnie), a także kontroli zgodności z danymi z jednostek certyfikujących.

(akta kontroli str. 187-194, 220)

Biuro posiadało dostęp do wykazów z jednostek certyfikujących, które otrzymywał Prezes ARiMR. Wykazy te – w formie dokumentu elektronicznego – były dostępne na wewnętrznym portalu ARiMR, do którego dostęp mieli pracownicy biur. Na podstawie losowo wybranych gospodarstw w: 2019 r., 2020 r. i w 2022 r. (po cztery z każdego roku) oraz w 2021 r. (sześć), ustalono, że gospodarstwa, które w latach 2019-2022 otrzymały decyzje przyznające płatność ekologiczną, znajdowały się w bazie danych otrzymanej z jednostki certyfikującej. Jednostki te zamieszczały informację z przeprowadzonych kontroli zwyczajowo w połowie października każdego roku.

(akta kontroli str. 59, 220-221)

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły przypadki wstrzymania postępowania o udzielenie płatności ekologicznych ze względu na wyczerpanie limitu środków przewidzianych na dany rok.

(akta kontroli str. 60)

5. Analiza ośmiu losowo wybranych decyzji (na łączną kwotę 417 527,30 zł) dotyczących działania „Rolnictwo ekologiczne” (po dwie z poszczególnych kampanii przeprowadzonych w latach 2019-2022) wykazała, że objęte badaniem decyzje zawierały elementy określone w art. 107 § 1 Kpa, jednak siedem z nich wydano po terminie określonym w art. 31 pkt 1 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich (tj. po 1 marca roku następującego po roku, w którym złożono wniosek). Zwłoka w wydawaniu tych decyzji wynosiła: od 35 dni (w kampanii w 2022 r.) do 80 dni (w kampanii w 2020 r.)²⁰. O niedochowaniu terminu Biuro każdorazowo informowało strony, wskazując nowy termin zakończenia postępowania i przyczyny jego wydłużenia. Szczegółowe ustalenia w tym zakresie opisano w sekcji *Stwierdzona nieprawidłowość*.

(akta kontroli str. 113-186, 200)

W okresie objętym kontrolą, pracownicy BP ARiMR nie przeprowadzali kontroli na miejscu w zakresie dotyczącym przestrzegania przez beneficjentów wymogów dla poszczególnych pakietów i wariantów, zgodnie z którymi została im przyznana pomoc finansowa w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” PROW na lata 2014-2020. Były Kierownik BP wyjaśnił, że kontrole na miejscu przeprowadzane były przez Biuro Kontroli na miejscu w OR ARiMR²¹, a typowanie beneficjentów do kontroli dokonywane było w Centrali ARiMR, w Departamencie Baz Referencyjnych i Kontroli Terenowych. Z przeprowadzanych kontroli sporządzano raporty, które po zatwierdzeniu importowano do systemu IACSplus, a ich wyniki uwzględniano w ramach kontroli administracyjnych.

(akta kontroli str. 54)

W latach 2019-2022 Biuro Kontroli OR przeprowadziło 43 kontrole zgodnie z właściwością Biura Powiatowego, analizą objęto sześć losowo wybranych raportów z przeprowadzonych kontroli, w pięciu przypadkach nie stwierdzono nieprawidłowości, w jednym ustalono, że plan działalności ekologicznej był niezgodny z informacjami przekazanymi w złożonym wniosku i z załącznikami w zakresie działek rolnych.

(akta kontroli str. 66-90, 197, 203)

W okresie objętym kontrolą do Biura wpłynęło 25 odwołań od decyzji ustalających płatności ekologiczne. Odwołania te były składane m.in. osobiście przez rolników,

²⁰ Tj. od dnia złożenia wniosku do dnia wydania decyzji minęło od 293 do 377 dni.

²¹ Dalej: Biuro Kontroli OR.

za pośrednictwem poczty bądź elektronicznie przez platformę ePUAP. W Biurze rejestrowano je w systemie ReD. Analizą objęto osiem wybranych odwołań i ustalono, że przyjęte przez Biuro odwołania zostały przekazane do jednostki nadrzędnej (tj. do organu odwoławczego - OR ARiMR w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania). Spośród nich cztery uznano za niezasadne i utrzymano w mocy decyzje wydane przez Kierownika BP, dwie uznano za zasadne, co spowodowało uchylenie zaskarżonych decyzji i przekazanie ich do ponownego rozpatrzenia przez Kierownika oraz dwie uznano za zasadne, uchylono zaskarżoną decyzję w całości i rozstrzygnięto sprawę co do jej istoty.

(akta kontroli str. 54-56, 201, 214)

W latach 2019-2023 (do 30 października) do BP ARiMR nie wpływały skargi i wnioski w związku z realizacją działania „Rolnictwo ekologiczne” w ramach PROW 2014-2020.

(akta kontroli str. 60)

6. Biuro nie prowadziło własnych rejestrów/ewidencji pozwalających na bieżące monitorowanie liczby gospodarstw ekologicznych, a także powierzchni tych upraw, nie monitorowano także liczby przetwórci ekologicznych zlokalizowanych na terenie powiatu bialskiego. Były Kierownik BP wyjaśnił, że pracownicy mieli dostęp do programów (ReD, ZSZK, IACSpus oraz aplikacji APEX), gdzie mogli pozyskać dane, w tym dot. powierzchni i statusów spraw związanych z działaniem „Rolnictwo ekologiczne”. Według byłego Kierownika BP, brak monitoringu liczby przetwórci na terenie powiatu wynikał z braku przypisania takiego zadania do realizacji w ramach danego działania. Ponadto, BP nie prowadziło analiz w zakresie gospodarstw ekologicznych zlikwidowanych po pięcioletnim okresie zobowiązania.

(akta kontroli str. 56)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności BP ARiMR w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydaniu siedmiu decyzji (na łączną kwotę 406 123,63 zł)²² w sprawie przyznania płatności ekologicznej w ramach PROW 2014-2020 po terminie określonym w art. 31 pkt 1 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich tj. po 1 marca roku następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy. Zwłoka w wydaniu tych decyzji wynosiła od 35 do 80 dni. Były Kierownik Biura wyjaśnił, że ze względu na dużą ilość pracy do wykonania, skomplikowany charakter spraw (błędy, duża liczba działek, dane które należało wyjaśnić z jednostką certyfikującą), decyzje zostały wydane po terminie, tj. po 1 marca, jednak płatności dokonano zgodnie z przepisami prawa unijnego, tj. do 30 czerwca²³.

(akta kontroli str. 63, 113-119, 128-186, 195, 200)

IV. Uwagi i wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o terminowe wydawanie decyzji w sprawach o przyznanie płatności ekologicznej.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

²² 0046-65110-0046-00000001/16/19 z 11 maja 2020 r., 0046-65110-0046-00000109/16/20 z 5 maja 2021 r., 0046-65110-0046-00000341/20 z 20 maja 2021 r., 0046-65110-0046-00000130/15/21 z 6 kwietnia 2022 r., 0046-65110-0046-00000405/21 z 26 kwietnia 2022 r., 0046-65110-0046-00000129/15/22 z 5 kwietnia 2023 r. i 0046-65110-0046-00000447/21/22 z 18 kwietnia 2023 r.

²³ Wypłaty środków w ramach badanych decyzji dokonano odpowiednio: 8 czerwca 2020 r., 8 czerwca 2021 r. (dwie płatności), 21 kwietnia 2022 r., 9 maja 2022 r. oraz 21 i 28 kwietnia 2023 r.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 13 grudnia 2023 r.

Kontroler

Ewelina Baran-Chomiuk
Starszy inspektor kontroli państwowej
/podpisano elektronicznie/

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie

Edward Szempruch
/podpisano elektronicznie/